

Warszawa, 27 stycznia 2017

Stanowisko

Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnych WRZOS w sprawie projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Zarząd Wspólnoty Roboczej Związków Organizacji Socjalnej po analizie projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, zwraca uwagę, iż projekt mimo że przedstawia ciekawą koncepcję usytuowania polityki publicznej na rzecz organizacji obywatelskiej, to jednak kontekst i sposób prowadzenia konsultacji, może tworzyć klimat niepokojący organizacje, jako próba naruszenia zasad dialogu i regresu wielu rozwiązań wypracowanych w ostatnich kilkunastu latach. Nie zakładamy złej woli, lecz warto byłoby rozważyć rozłożenie w czasie dyskusji, tak aby pokazywała nie tylko ustawę o charakterze „trybowym” ale również merytoryczną koncepcję administracji rządowej, która mogłaby rozwiać obawy i pokazać całościową propozycję.

Zarząd WRZOS pozwala sobie przekazać również podstawowe kwestie związane z nową regulacją:

1. Jak wskazuje uzasadnienie do projektu, oraz przedstawiane uzasadnienia w trakcie spotkań informacyjnych nowa regulacja ma doprowadzić do wzmocnienia rozwoju sektora obywatelskiego. Jednak przedstawione rozwiązania legislacyjne oznaczają jedynie przeniesienie kompetencji i środków FIO z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do Kancelarii Premiera i Narodowego Centrum, co nie stanowi żadnej zmiany. Dlatego też należałoby dopracować kwestię funkcji koordynacyjnych nowej instytucji wobec innych resortów realizujących działania w sferze pożytku publicznego lub określenie linii demarkacyjnej i zasad wspólnego działania. Warto zwrócić uwagę, wśród zadań NCRSO (art. 24, ust. 4, pkt. 6 i 7), obok działań horyzontalnych pojawiają się min. kwestie osób zagrożonych wykluczeniem i ekonomia społeczna, stanowiących obszar działań Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a brak jest działań np. w obszarze kultury czy ekologii. Tym samym należy zdecydować się na rodzaj działań, które Centrum ma realizować.
2. Projekt ustawy dokonuje szeregu zmian w przepisach o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, odnoszących się dotychczas do kompetencji ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jedną z tych kwestii jest funkcjonowanie Rady Działalności Pożytku Publicznego, która również zmienia swoje przyporządkowanie resortowe. Jeśli Rada Ma być ciałem konsultacyjnym i doradczym Prezesa Rady Ministrów, należałoby przedyskutować znaczące poszerzenie kompetencji oraz składu Rady.

3. Istotny niepokój budzi propozycja tworzenia odrębnego trybu zlecania zadań publicznych będącego w sprzeczności z trybem określonym w przepisach o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Pozostawienie wielu elementów o charakterze zasadniczym, może spowodować utratę transparentności i przejrzystości finansowania zadań publicznych. Warto zwrócić uwagę, że od wielu lat pracowano nad ujednoczeniem trybów zlecania zadań, tak aby ujednoczyć system wsparcia.
4. Dość istotną kwestią jest rola i skład Rady Narodowego Centrum. Z jednej strony ma być to gremium o charakterze quasi-Rady Nadzorczej, z drugiej zaś wskazuje się iż to Rada przyznaje dotacje na wykonanie projektów (art. 29, ust. 8). Dlatego też jej skład nie jest obojętny, a dwuosobowa reprezentacja Rady Działalności Pożytku Publicznego jest więcej niż skromna, zamiast wyraźnego sygnału o partycypacji w wymiarze co najmniej 50% składu.
5. Jednym z często pojawiających się zarzutów ze strony pełnomocnika, pojawia się kwestie „niewłaściwej” redystrybucji środków publicznych, ze szkodą dla organizacji lokalnych. Tymczasem w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, którego środki zostaną przeniesione do Narodowego Centrum. Funkcjonuje jeden z takich instrumentów w postaci tzw. małych grantów dla młodych organizacji lokalnych rozpoczynających swoją działalność, wspierających organizacje niezasobne i działające w społeczności lokalnej. Brak jest jednak w projekcie ustawy jakiegokolwiek przesłanki wskazującej na kontynuowanie tego typu działań w formie regrantingu, a preferuje się raczej scentralizowany tryb redystrybucji środków.

Zarząd WRZOS jest przekonany że możliwe jest wypracowanie dobrych rozwiązań, jednak wymaga to dobrej woli obu stron. WRZOS jest gotowy do takiego dialogu.